YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

13 päivänä heinäkuuta 2006 *

Asiassa C-89/05,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka House of Lords (Yhdistynyt kuningaskunta) on esittänyt 3.11.2004 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 18.2.2005, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

United Utilities plc

vastaan

Commissioners of Customs & Excise,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit R. Schintgen (esittelevä tuomari), R. Silva de Lapuerta, G. Arestis ja J. Klučka,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

julkisasiamies: C. Stix-Hackl,
kirjaaja: hallintovirkamies K. Sztranc,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 2.2.2006 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– United Utilities plc, edustajinaan D. Goy, QC, ja barrister C. McDonnell, solicitor P. Drinkwaterin valtuuttamina,

– Commissioners of Customs & Excise, edustajanaan barrister R. Hill,

– Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehinään C. White ja T. Harris, avustajinaan K. Parker, QC, ja barrister R. Hill,

– Portugalin hallitus, asiamiehinään L. Fernandes ja A. Matos Barros,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään R. Lyal,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta – yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste – 17 päivänä toukokuuta 1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY (EYVL L 145, s. 1; jäljempänä kuudes direktiivi) 13 artiklan B kohdan f alakohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat United Utilities plc (jäljempänä United Utilities) ja arvonlisäveron kantamisesta Yhdistyneessä kuningaskunnassa vastaava Commissioners of Customs & Excise (jäljempänä Commissioners) ja joka koskee sellaisten palvelujen arvonlisäverollisuutta, joita Vertex Data Science Ltd (jäljempänä Vertex) suorittaa Littlewoods Promotions Ltd:lle (jäljempänä Littlewoods), joka harjoittaa puhelimitse vedonvälitystä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Kuudennen direktiivin 2 artiklassa, joka muodostaa direktiivin II osaston, jonka otsikkona on "Soveltamisala", säädetään seuraavaa:

”Arvonlisäveroa on kannettava:

1. verovelvollisen tässä ominaisuudessaan maan alueella suorittamasta vastikkeellisesta tavaroiden luovutuksesta ja palvelujen suorituksesta;

– –.”

4 Kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan f alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on vapautettava arvonlisäverosta ”vedonlyönti, arvonta ja muut uhka- tai rahapelit, jollei kunkin jäsenvaltion säätämistä ehdoista ja rajoituksista muuta johdu”.

Kansallinen lainsäädäntö

5 Kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan f alakohta on saatettu osaksi Yhdistyneen kuningaskunnan oikeusjärjestystä Value Added Tax Act 1994 -nimisen lain (vuoden 1994 arvonlisäverolaki) liitteessä 9 olevalla 4 ryhmällä, jossa vapautetaan arvonlisäverosta vedonlyönnissä tai kaikenlaisten uhkapelien pelaamisessa käytettävien välineiden ja laitteiden käyttöön tarjoaminen.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

6 United Utilities on sellaista konsernia edustava konserniyritys, jota käsitellään kuudennen direktiivin 4 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuna yhtenä verovelvollisena. Myös Vertex kuuluu kyseiseen konserniin.

7 Littlewoods harjoittaa puhelimitse vedonvälitystä, joka tunnetaan nimellä "Bet Direct". Littlewoodsin asiakkaat voivat lyödä vetoa urheilutapahtumista ja muista sattumanvaraisista tapahtumista, kuten säätapahtumista. Vedonlyönti tapahtuu yksinomaan puhelimen välityksellä. Vuonna 1999 Littlewoods päätti ulkoistaa osan liiketoiminnastaan ja se teki tässä tarkoituksessa call centre -palvelujen tarjoamista koskevan sopimuksen Vertexin kanssa. Tämän sopimuksen mukaan Vertexin, joka on myös valtuutettu toimimaan Littlewoodsin asiamiehenä, on järjestettävä kyseessä olevien vedonlyöntien vastaanottamiseksi riittävä määrä henkilökuntaa ja riittävät toimistotilat sekä puhelin- ja tietokonelaitteet.

8 Littlewoods valitsee urheilu- tai muita tapahtumia, joista on mahdollista lyödä vetoa, vahvistaa kertoimet, arvioi vedonlyönnin kohteita ja huolehtii niihin liittyvistä tuloista ja menoista.

9 Vertex puolestaan vain ottaa puheluja vastaan ja rekisteröi vedonlyönnit Littlewoodsin asettamien edellytysten mukaisesti. Sillä ei ole tältä osin harkintavaltaa. Vertexin työntekijät eivät myöskään missään vaiheessa ilmoita vedonlyöjille, että nämä asioivat Vertexin eivätkä Littlewoodsin kanssa. Tämän lisäksi Vertexin nimeä ei mainita missään vedonlyöjien käyttöön tarkoitetuissa asiakirjoissa.

10 Vertexin palkkio muodostuu kiinteästä osasta ja muuttuvasta osasta. Muuttuva osa lasketaan sen perusteella, mikä on Vertexin vastaanottamien puhelujen kesto minuutteina. Erilaisia sopimussakkolausekkeita sovelletaan siinä tapauksessa, että Vertex on syyllistynyt virheeseen tehtäviensä hoidossa. Palkkiossa ei huomioida rekisteröityjen vedonlyöntien lukumäärää tai niiden rahallista arvoa eikä näille vedonlyönneille vahvistettuja kertoimia. Vertexille ei aiheudu mitään taloudellista riskiä Littlewoodsin vedonvälitystoiminnasta.

11 United Utilities katsoo, että Vertexin tarjoamat palvelut kuuluvat kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan f alakohdan soveltamisalaan, ja ne ovat näin ollen arvonlisäverosta vapautettuja.

12 United Utilities väittää näkemyksensä tueksi ensinnäkin, että kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan f alakohdassa on tarkoituksena vapauttaa verosta uhkapelin puitteiden järjestäminen. Verosta voidaan näin ollen vapauttaa toiminta, jonka tarkoituksena on muodostaa puitteet tai rakenteet, joissa tai joiden avulla voidaan harrastaa uhkapelejä.

13 Lisäksi asiassa C-2/95, SDC, 5.6.1997 annetusta tuomiosta (Kok. 1997, s. I-3017) ja asiassa C-235/00, CSC Financial Services, 13.12.2001 annetusta tuomiosta (Kok. 2001, s. I-10237) ilmenee United Utilitiesin mukaan, että verovapautusta, jota pääasiassa vaaditaan, on sovellettava asiamiehen palvelujen suorituksiin, jos kyseinen asiamies osallistuu liiketoimeen, joka koskee itse uhkapeliä. Muunlaisesta tulkinnasta seuraisi, että mainittua vapautusta sovellettaisiin vain tiettyihin niistä osatekijöistä, jotka muodostavat puitteet uhkapelejä koskevalle liiketoimelle.

14 United Utilities väittää myös, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, joka liittyy rahoituspalvelujen vapauttamiseen arvonlisäverosta (em. asia SDC; asia

C-349/96, CPP, tuomio 25.2.1999, Kok. 1999, s. I-973 ja em. asia CSC Financial Services), seuraa, että kun asiamies suorittaa liiketoimen päämiehen nimissä, kyseisen asiamiehen päämiehensä hyväksi suorittamia palveluja on tarkasteltava arvonlisäveroa koskevien vapautusten osalta suhteessa siihen tarkkaan määrättyyn tehtävään, joka näillä palveluilla on taustalla olevassa päämiehen ja lopullisen asiakkaan välisessä liiketoimessa. Asiamiehen suorittama palvelu on arvonlisäverosta vapautettu ainoastaan siinä tapauksessa, että kyseinen asiamies suorittaa jonkin arvonlisäverosta vapauttamista koskevan ryhmän soveltamisalaan kuuluvaan liiketoimeen liittyviä "keskeisiä toimia, joilla muutetaan osapuolten oikeudellista ja taloudellista tilannetta". Sillä, onko mainittu asiamies päämiehen vai asiakkaan asiamies, ei ole United Utilitiesin mukaan tältä osin merkitystä asian kannalta.

15 Tätä oikeuskäytäntöä on United Utilitiesin mukaan sovellettava mutatis mutandis vedonlyönnin ja uhkapelien vapauttamiseen arvonlisäverosta. Siten vedonlyönnin ja uhkapelien osalta vedonlyöntiä koskevan sopimuksen tekemisellä on vedonlyönnin kannalta tunnusomainen ja olennainen tehtävä, koska sillä muutetaan osapuolten oikeudellista ja taloudellista tilannetta. Koska se, että Vertex ottaa vastaan vedonlyönnin suullisesti, riittää luomaan oikeussuhteen vedonlyöjien ja Littlewoodsin välille, Vertex toimii vedonvälittäjän tunnusomaisessa ja olennaisessa tehtävässä.

16 United Utilities väittää lisäksi, että sen puoltamaa tulkintaa ei kyseenalaisteta sillä, että Vertexillä ei ole harkintavaltaa, kun se ottaa tai ei ota vastaan vedonlyöntiä Littlewoodsin nimissä, koska sopimuksen tekeminen ei suinkaan ole hallinnollinen toimi.

17 Commissionners ei jaa tätä näkemystä vaan katsoo omalta osaltaan, että kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan f alakohdassa tarkoitettua vapautusta ei sovelleta Vertexin suorittamiin palveluihin, koska niissä on kyse vain pelkästä aineellisesta, teknisestä tai hallinnollisesta suorituksesta vedonvälittäjän hyväksi.

18 VAT and Duties Tribunal, High Court of Justice ja Court of Appeal hylkäsivät vuoron perään United Utilitiesin perustelut.

19 Tässä tilanteessa House of Lords, jonka käsiteltäväksi asia saatettiin, päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Sovelletaanko [kuudennen direktiivin] 13 artiklan B kohdan f alakohdassa säädettyä vedonlyöntiä koskevaa verovapautusta tilanteeseen, jossa henkilö (asiamies) tarjoaa toisen henkilön (päämiehen) nimissä palveluja, joissa on kyse asiakkaiden suorittamien vedonlyöntien vastaanottamisesta ja päämiehen kyseisiä vedonlyöntejä koskevan hyväksymisen ilmoittamisesta asiakkaille, kun

a) asiamies suorittaa toiminnallaan päämiehen ja tämän asiakkaan välisen vedonlyöntiä koskevan oikeussuhteen toteutumisen kannalta välttämättömän vaiheen ja siten täytäntöönpanee vedonlyöntiliiketoimen; mutta kun

b) asiamies ei tee päätöksiä kertoimien asettamisesta, koska päämies asettaa kertoimet, tai joissain tapauksissa kyseessä olevaa peliä koskevien sääntöjen mukaan kertoimet määrittää kolmas taho; ja kun

c) asiamies päättää päämiehen määräämien kriteerien mukaisesti siitä, hyväksyykö se päämiehen nimissä vetoja vai ei, niin, että asiamies ei voi käyttää omaa harkintaa?"

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

20 Kansallinen tuomioistuin tiedustelee ennakkoratkaisukysymyksessään, onko kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan f alakohtaa tulkittava siten, että puhelimitse vedonvälittäjän hyväksi tapahtuvassa call centre -palvelujen suorittamisessa, johon sisältyy se, että mainittujen palvelujen suorittajan työntekijät ottavat vastaan vedonlyöntejä vedonvälittäjän nimissä, on kyse tässä säännöksessä tarkoitetusta vedonlyöntiliiketoimesta ja se voi näin ollen olla arvonlisäverosta vapautettu kyseisessä säännöksessä tarkoitetulla tavalla.

21 Tähän kysymykseen vastaamiseksi on heti alkuun muistutettava, että kuudennen direktiivin 13 artiklassa tarkoitettujen vapautusten määrittelyyn käytettyä sanamuotoa on tulkittava suppeasti, koska nämä vapautukset ovat poikkeus siitä yleisestä periaatteesta, jonka mukaan arvonlisäveroa peritään jokaisesta verovelvollisen vastikkeellisesta palvelusta (ks. mm. em. asia SDC, tuomion 20 kohta ja asia C-472/03, Arthur Andersen, tuomio 3.3.2005, Kok. 2005, s. I-1719, 24 kohta).

22 Lisäksi tämän säännöksen sanamuodon tulkinnan tulee soveltua yhteen niiden tavoitteiden kanssa, joihin näillä vapautuksilla pyritään, ja siinä on noudatettava yhteiseen arvonlisäverojärjestelmään kuuluvaa verotuksen neutraalisuuden periaatetta (asia C-45/01, Dornier, tuomio 6.11.2003, Kok. 2003, s. I-12911, 42 kohta).

23 Erityisesti vedonlyönnin, arvonnan ja muiden uhkapelien osalta on todettava, että niitä koskeva vapautus johtuu käytännöllisistä syistä, koska arvonlisävero soveltuu huonosti uhkapeleihin liittyviin liiketoimiin (asia C-86/99, Freemans, tuomio 29.5.2001, Kok. 2001, s. I-4167, 30 kohta), eikä, kuten tiettyjen sosiaalialan

yleishyödyllisten palvelujen osalta, pyrkimyksestä varmistaa se, että tätä toimintaa kohdellaan arvonlisäverotuksessa suotuisammin.

24 Näiden seikkojen valossa on tarkasteltava sitä, onko pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa toiminnassa kyse kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan f alakohdassa tarkoitetusta vedonlyöntiliiketoimesta, joka voi sellaisena olla vapautettu arvonlisäverosta.

25 Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, Vertexin palvelujen suorituksessa on kyse siitä, että se järjestää vedonlyöntien, joiden kohteen ja kertoimen vahvistaa kuitenkin suorituksen vastaanottaja, joka on tässä tapauksessa Littlewoods, vastaanottamiseksi riittävän määrän henkilökuntaa ja riittävät toimistotilat sekä puhelin- ja tietokonelaitteet.

26 On kuitenkin todettava, että pelkästään tälle toiminnalle, toisin kuin kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan f alakohdassa tarkoitetulle vedonlyöntiliiketoimelle, ei ole lainkaan luonteenomaista se, että vedonlyöjille tarjotaan voittomahdollisuus ja että vastaavasti hyväksytään riski joutua rahoittamaan nämä voitot, eikä kyseistä toimintaa voida näin ollen luokitella kyseisessä säännöksessä tarkoitetuksi vedonlyöntiliiketoimeksi.

27 Tästä samasta syystä tätä tulkintaa ei kyseenalaisteta sillä, että vedonlyöntien vastaanottamisessa, jonka tässä tapauksessa suorittaa Vertexin henkilökunta, on kyse vedonlyöntitapahtuman osasta, joka on tosin merkittävä osa, koska tällä vedonlyönnin vastaanottamisella syntyy oikeussuhde Littlewoodsin ja sen asiakkaiden välille.

28 Oikeuskäytäntöä, jonka mukaan palvelujen suorittajan ja sen asiakkaan välisen olemassa olevan oikeudellisen ja taloudellisen suhteen muuttaminen on tilisiirtojen tunnusomainen tehtävä (em. asia SDC, tuomion 66 kohta ja em. asia CSC Financial Services, tuomion 26 kohta), ei voida soveltaa mutatis mutandis kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan f alakohdassa tarkoitettuun toimintaan, koska tavoitteet, jotka ovat kyseisen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdassa tarkoitettujen tilisiirtojen vapautuksen perustana, eivät ole samoja kuin ne tavoitteet, joilla on perusteltu tämän saman direktiivin 13 artiklan B kohdan f alakohtaan sisältyvä vapautus.

29 Edellä esitetyn perusteella kysymykseen on vastattava, että kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan f alakohtaa on tulkittava siten, että puhelimitse vedonvälittäjän hyväksi tapahtuvassa call centre -palvelujen suorittamisessa, johon sisältyy se, että mainittujen palvelujen suorittajan työntekijät ottavat vastaan vedonlyöntejä vedonvälittäjän nimissä, ei ole kyse tässä säännöksessä tarkoitetusta vedonlyöntiliiketoimesta eikä se näin ollen voi olla arvonlisäverosta vapautettu kyseisessä säännöksessä tarkoitetulla tavalla.

Oikeudenkäyntikulut

30 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta – yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste – 17 päivänä toukokuuta 1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/

ETY 13 artiklan B kohdan f alakohtaa on tulkittava siten, että puhelimitse vedonvälittäjän hyväksi tapahtuvassa call centre -palvelujen suorittamisessa, johon sisältyy se, että mainittujen palvelujen suorittajan työntekijät ottavat vastaan vedonlyöntejä vedonvälittäjän nimissä, ei ole kyse tässä säännöksessä tarkoitetusta vedonlyöntiliiketoimesta eikä se näin ollen voi olla arvonlisäverosta vapautettu kyseisessä säännöksessä tarkoitetulla tavalla.

Allekirjoitukset